

МЕЛЬНИЧЕНКО Б. Б.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного та
міжнародного права
(Інститут права та психології
Національного університету «Львівська
політехніка»)

УДК 342.951:351

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

У статті проаналізовано сучасний стан і проблеми розвитку адміністративно-правового забезпечення публічного управління в Україні в економічній сфері. Автор акцентує увагу на тому, що основною метою реформ у цій сфері є впровадження ефективних інституційно-правових, фінансових, інвестиційних важелів стимулювання економічної активності на регіональному та місцевому рівнях, що забезпечить сприятливі умови для економічного зростання національної економіки в цілому.

Ключові слова: публічне управління, адміністративно-правове забезпечення публічного управління, економічна сфера, євроінтеграція.

В статье проанализировано современное состояние и проблемы развития административно-правового обеспечения публичного управления в Украине в экономической сфере. Автор акцентирует внимание на том, что основной целью реформ в данной сфере является внедрение эффективных институционально-правовых, финансовых, инвестиционных рычагов стимулирования экономической активности на региональном и местном уровнях, что обеспечит благоприятные условия для экономического роста национальной экономики в целом.

Ключевые слова: публичное управление, административно-правовое обеспечение публичного управления, экономическая сфера, евроинтеграция.

The article analyzes the current state and problems of the development of the administrative and legal support of public management in Ukraine in the economic sphere. The author emphasizes that the main goal of reforms in this area is the introduction of effective institutional, legal, financial and investment incentives for economic activity at the regional and local levels, which will provide favorable conditions for the economic growth of the national economy as a whole.

Key words: public management, administrative and legal support of public management, economic sphere, European integration.

Вступ. Європейський вибір України, демократизація українського суспільства та будова сучасної системи публічного управління зумовлюють необхідність створення належної нормативно-правової основи організації та діяльності органів публічного управління, яка повинна бути максимально наближеною до європейських стандартів.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження проблеми адміністративно-правового забезпечення публічного управління в Україні в економічній сфері.

Результати дослідження. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, укладена 27 червня і ратифікована 16 вересня 2014 р., передбачає проведення масштабних інституціональних і структурних реформ у соціально-культурній, економічній, адміністративно-політичній сфері тощо. Зокрема, цілями асоціації є запровадження умов для посилення економічних і торговельних відносин, які вестимуть до поступової інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС, у т. ч. завдяки створенню поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВЗВТ), як це визначено у Розділі IV («Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею») Угоди, та підтримка зусиль України стосовно завершення переходу до діючої ринкової економіки, у т. ч. шляхом поступової адаптації її законодавства до *acquis* ЄС [1].

Ще одним нормативно-правовим актом, що визначає основні засади внутрішньої політики України в економічній сфері, є Закон України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики» від 01 липня 2010 р. № 2411-VI [2]. Відповідно до ст. 7 Закону основними засадами в економічній сфері є:

- забезпечення конкурентоспроможності національної економіки, досягнення високих темпів її зростання, забезпечення макроекономічної стабільності та низького рівня інфляції;
- розвиток внутрішнього ринку, підвищення ефективності його функціонування і вдосконалення механізмів державного регулювання, забезпечення збалансованості попиту та пропозиції на окремих ринках;
- проведення прозорої та виваженої бюджетної політики як дієвого інструменту соціально-економічного розвитку, захисту вразливих верств населення й інвестування в реальний сектор економіки для підтримки національного товаровиробника і збереження робочих місць;
- реалізація прозорої політики закупівель за державні кошти, яка гарантуватиме раціональне використання ресурсів;
- забезпечення економічної збалансованості розвитку регіонів, узгодженості напрямів їх розвитку із загальнонаціональними потребами;
- створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, спрощення умов започаткування бізнесу та виходу з нього, зменшення втручання держави в економічну діяльність суб'єктів господарювання, спрощення системи отримання дозволів, зниження тиску на бізнес із боку контролюючих органів;
- перехід на європейську модель ринкового нагляду, якості та безпеки продукції;
- впровадження європейських підходів у сфері делегування функцій держави суб'єктам господарювання;
- розвиток конкуренції як основного чинника підвищення ефективності економіки, забезпечення дієвого регулювання діяльності природних монополій, недопущення проявів монополізму на державному та регіональному рівнях та ін.

Основні види економічної політики держави закріплені в ст. 10 Господарського кодексу України: структурно-галузева (промислова, аграрна, будівельна та інші сфери економічної політики, щодо яких держава здійснює відносно самостійний комплекс заходів стимулюючого впливу); інвестиційна; амортизаційна; політика інституційних перетворень; цінова; антимонопольно-конкурентна; бюджетна; податкова; грошово-кредитна; валютна; зовнішньоекономічна політика [3].

Адміністративно-правове забезпечення публічного управління в Україні в економічній сфері здійснюється за кількома основними напрямками:

- 1) забезпечення стратегічних пріоритетів розвитку економіки: стимулювання розвитку окремих галузей і виробництв, сфер економічного розвитку; залучення іноземних інвестицій; ціноутворення тощо (Закони України: «Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу» від 07 лютого 2002 р. № 3023-III [4]; «Про Державну програму зайнятості населення на 2001–2004 рр.» від 07 березня 2002 р. № 3076-III [5]; «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльно-

сті» від 11 вересня 2003 р. № 1160-IV [6]; «Про державні цільові програми» від 18 березня 2004 р. № 1621-IV [7] та ін.);

2) впорядкування відносин власності шляхом визначення тих сфер економіки, які можуть складати об'єкт недержавної власності та механізм її набуття, наприклад, шляхом приватизації, а також антимонопольного регулювання (створення конкурентного середовища) та чітке закріплення статусу суб'єктів державної власності (Закони України: «Про приватизацію державного і комунального майна» від 18 січня 2018 р. № 2269-VIII [8]; «Про Антимонопольний комітет України» від 26 листопада 1993 р. № 3659-XII [9]; «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07 червня 1996 р. № 236/96-ВР [10]; «Про природні монополії» від 20 квітня 2000 р. № 1682-III [11]; «Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001 р. № 2210-III [12] та ін.);

3) адміністративно-правове регулювання зовнішньоекономічних відносин (основним нормативно-правовим актом, який регулює ці відносини, є Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 р. № 959-XII [13]. Крім того, експортно-імпортні операції регулюють, зокрема, Закони: «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну» від 22 грудня 1998 р. № 332-XIV [14]; «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» від 22 грудня 1998 р. № 330-XIV [15]; «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24 лютого 1994 р. № 4002-XII [16]; «Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності» від 23 грудня 1998 р. № 351-XIV [17] та ін.);

4) адміністративно-правові засоби державного впливу у сфері економіки: реєстрація, ліцензування, патентування, квотування, сертифікація, надання дозволів, реалізація адміністративно-юрисдикційних прав тощо (Закони України: «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» від 15 травня 2003 р. № 755-IV [18]; «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02 березня 2015 р. № 222-VIII [19] та ін., а також Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р., який регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків і зборів, які справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків і зборів, їх права й обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження й обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків, а також відповідальність за порушення податкового законодавства) [20; 21].

Беззаперечним є той факт, що за роки незалежності в економіці країни відбулися суттєві зміни, які вимагають застосування нових підходів до системи управління в економічній сфері. Впроваджуючи нові інструменти ринкового регулювання соціально-економічних процесів, Україна потребує чітко визначеної та прийнятної для суспільства стратегії досягнення цілей розвитку.

У контексті дослідження зауважимо, що стратегічне планування в Європейському Союзі – це чітко сформована ієрархічна система стратегічних документів на довгостроковий, середньостроковий і короткостроковий період, спрямованих на задоволення, насамперед, громадських інтересів. Процес стратегічного планування супроводжується кваліфікованим методичним забезпеченням побудови стратегій. Під час розроблення стратегічних документів увага акцентується на формуванні бачення як концептуального опису бажаного майбутнього та понятті національної стратегії розвитку як дорожньої карти для досягнення визначеного майбутнього [22, с. 192].

Так, 12 січня 2015 р. Президент Петро Порошенко підписав Указ «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». Стратегія сталого розвитку України на період до 2020 р. визначає мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети й індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України. Метою Стратегії є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі [23].

Дерегуляція та розвиток підприємництва є одним із найважливіших напрямів розвитку національної економіки. Стратегічними цілями реформ у цій сфері є такі:

– створення сприятливого середовища для ведення бізнесу, розвитку малого і середнього підприємництва, залучення інвестицій, спрощення міжнародної торгівлі та підвищення ефективності ринку праці. Необхідно скоротити кількість документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності та видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, скасувати регуляторні акти, які ускладнюють ведення підприємницької діяльності, скоротити кількість органів державного нагляду (контролю), забезпечити надання послуг для громадян і бізнесу в електронному вигляді;

– з метою розширення та спрощення доступу українських товарів на ринки держав-членів Європейського Союзу необхідно привести систему технічного регулювання у відповідність до європейських вимог і завершити реформування системи державного контролю за безпечністю та якістю харчових продуктів;

– для підтримки інвестиційної активності та захисту прав інвесторів потрібно забезпечити ефективний захист права приватної власності, у т. ч. судовими органами, гармонізувати із законодавством Європейського Союзу положення законодавства України щодо захисту прав національних та іноземних інвесторів і кредиторів, захисту економічної конкуренції, запровадити стимулюючі механізми інвестиційної діяльності, виходячи із найкращої світової практики [24].

Забезпечення ефективного впровадження положень Стратегії залежить від багатьох факторів. Значне навантаження лягає на процедурні та інституційні аспекти управлінського процесу. Беззаперечною умовою успішності програм розвитку є оперування єдиними критеріями та баченнями стратегічних цілей. Зазначені цілі мають бути конкретними, реалістичними, досяжними, мати чіткі часові рамки. Окремою передумовою ефективності впровадження Стратегії є активна участь різних зацікавлених груп у впровадженні її цілей. Це те, що названо у Стратегії суспільним договором між владою, бізнесом і громадянським суспільством, де кожна сторона має свою зону відповідальності:

– відповідальність влади – провести реформи, забезпечити баланс інтересів між громадянським суспільством, державою і бізнесом, прозора та якісно працювати за новими підходами, гарантувати дотримання прав людини;

– відповідальність бізнесу – підтримувати та розвивати державу, бізнес-середовище та громадянське суспільство, сумлінно сплачувати податки, здійснювати ефективні інвестування в економіку держави, дотримуватися принципів чесної праці та конкуренції;

– відповідальність громадянського суспільства контролювати владу, жити відповідно до принципів гідності та неухильно додержуватися Конституції України та Законів України [24].

Водночас узгодження інтересів та об'єднання зусиль усіх сторін у цій сфері передбачається міжнародним і гарантується національним законодавством України: право на свободу інформації, на індивідуальні та колективні звернення до органів влади та посадових осіб, на участь в управлінні державними справами. На практиці найбільш часто застосовуються процедурні норми Законів України «Про звернення громадян» від 02 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР [25]; «Про інформацію» від 02 жовтня 1992 р. № 2657-XII [26]; «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р. № 2939-VI [27]. Так, органи державної влади й органи місцевого самоврядування зобов'язані надавати повну інформацію про свою діяльність через відповідні інформаційні служби, забезпечувати вільний доступ до такої інформації, крім випадків, передбачених Законом України «Про державну таємницю» [28, с. 35–36].

Висновки. Зважаючи на зазначене, основним завданням адміністративно-правового забезпечення публічного управління в Україні у сфері економіки на сучасному етапі є посилення ролі інституційного, соціального й економічного середовища на регіональному та місцевому рівнях на засадах сталого розвитку та на основі відкритого діалогу «громадянське суспільство – бізнес – влада», що створить сприятливі умови для економічного зростання національної економіки в цілому та підвищення рівня добробуту населення.

Список використаних джерел:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
2. Про засади внутрішньої та зовнішньої політики: Закон України від 01 липня 2010 р. № 2411-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 40. Ст. 527.
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. № 19–20, № 21–22. Ст. 144.
4. Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу: Закон України від 07 лютого 2002 р. № 3023-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 24. Ст. 167.
5. Про Державну програму зайнятості населення на 2001–2004 рр.: Закон України від 07 березня 2002 р. № 3076-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 31. Ст. 215.
6. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11 вересня 2003 р. № 1160-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 9. Ст. 79.
7. Про державні цільові програми: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1621-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 25. Ст. 352.
8. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18 січня 2018 р. № 2269-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 12. Ст. 68.
9. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26 листопада 1993 р. № 3659-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 50. Ст. 472.
10. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07 червня 1996 р. № 236/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 36. Ст. 164.
11. Про природні монополії: Закон України від 20 квітня 2000 р. № 1682-III. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 30. Ст. 238.
12. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11 січня 2001 р. № 2210-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 12. Ст. 64.
13. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 29. Ст. 377.
14. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну: Закон України від 22 грудня 1998 р. № 332-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 11. Ст. 78.
15. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22 грудня 1998 р. № 330-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 9–10. Ст. 65.
16. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 р. № 4002-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 25. Ст. 198.
17. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності: Закон України від 23 грудня 1998 р. № 351-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 5–6. Ст. 44.
18. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31–32. Ст. 263.
19. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02 березня 2015 р. № 222-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 23. Ст. 158.
20. Податковий кодекс України: Закон України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13–14, № 15–16. № 17. Ст. 112.
21. Коломоець Т.О. Адміністративне право України: підручник. Київ: Істина, 2008. 219 с.
22. Євмешкіна О.Л. Особливості стратегічного планування в Європейському Союзі. Вісник НУЦЗУ. Серія: Державне управління. 2017. Вип. 1 (6). С. 186–193.
23. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

24. Путівник по реформах: книга для розуміння сімнадцяти ключових реформ в Україні. URL: http://reformsguide.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/ReformsGuide_UA.pdf.
25. Про звернення громадян: Закон України від 02 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 47. Ст. 257.
26. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. Ст. 650.
27. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 32. Ст. 314.
28. Стимулювання економічного зростання на місцевому рівні: аналітична доповідь / С.О. Біла, О.В. Шевченко, М.О. Кушнір, В.І. Жук. К.: НІСД, 2013. 54 с.

ПАНЧИШИН Р. І.,
кандидат юридичних наук,
докторант кафедри
конституційного права
та порівняльного правознавства
(Ужгородський національний
університет)

УДК 342.5

ПОНЯТТЯ ТА ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ І МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

У статті висвітлюється питання щодо визначення поняття та форм взаємодії органів місцевого самоврядування і місцевих органів державної виконавчої влади. Сформульовано поняття взаємодії, визначено її пріоритетні форми. На підставі проведеного науково-правового аналізу автором розроблені пропозиції щодо подальшого розвитку форм взаємодії між досліджуваними органами.

Ключові слова: *місьцеве самоврядування, місцеві державні адміністрації, взаємодія, форми.*

В статье освещается вопрос об определении понятия и форм взаимодействия органов местного самоуправления и местных органов государственной исполнительной власти. Сформулировано понятие взаимодействия, определены его приоритетные формы. На основании проведенного научно-правового анализа автором разработаны предложения по дальнейшему развитию форм взаимодействия между исследуемыми органами.

Ключевые слова: *местное самоуправление, местные государственные администрации, взаимодействие, формы.*

The article deals with the issue of defining the concept and forms of interaction between local self-government bodies and local bodies of state executive power. Formulated the concept of interaction, defined the priority forms of interaction. On the basis of the conducted scientific-legal analysis, the author developed proposals for the further development of forms of interaction between the investigated bodies.

Key words: *local self-government, local state administrations, interaction, forms.*

